

• Pupils are divided into teams. Teacher reads the text with pauses, the focus information being presented, for the pupils to fill in. Each correct answer gets a point. For example: working on introducing prepositions.

Teacher has read the text and now reads «*John went ____ the store ____ the corner*». Pupils have to shout out «*into!*» and «*on!*» and the different teams get points.

У даній публікації ми розглянули метод, який широко застосовується у вивченні іноземної мови в школах України. Таким чином, сугестопедичний метод є ефективним, оскільки підвищує мотивацію навчання завдяки, позитивним цільовим установкам та розкутій атмосфері тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вайсбурд М.Л. Методы обучения / М.Л. Вайсбург // Иностранные языки в школе. – М., 2000. – №2. – С.29-36.
2. Гапонова С.В. Обзор зарубежных методов преподавания иностранных языков XX столетия / С.В. Гапонова // Иноземні мови. – К., 2010. – №2. – С.18-22.
3. Николаева С.Ю. Сучасні підходи до викладання іноземної мови / С.Ю. Николаева // Иноземні мови. – К., 2002. – №1. – С.39-46.
4. Петрашук О.П. Україно-британські проекти в галузі освіти / О.П. Петрашук // Иноземні мови. – 1997. – №4. – С.73.
5. Хоменко Л.Я. Нові методи викладання на Заході / Л.Я. Хоменко // Иноземні мови. – К., 1997. – №4. – С.32-33.
6. Щепилова А.В. К проблеме адаптации зарубежных методик обучения иностранным языкам / А.В. Щепилова // Иностранные языки в школе. – М., 1996. – №5. – С.50-51.

Мурашка М.

Науковий керівник – доц. Задорожна І.П.

СПОСОБИ СЕМАНТИЗАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ

Мета статті - на основі аналізу літератури вітчизняних і зарубіжних авторів визначити основні способи семантизації лексики на уроках англійської мови і розробити комплекс вправ на засвоєння нових лексичних одиниць.

Завдання дослідження:

- дослідити методичні джерела з питань семантизації іншомовної лексики;
- визначити основні способи семантизації лексики і їх особливості;
- розробити вправи на семантизацію лексики англійської мови.

Проблема семантизації іншомовної лексики учнів завжди хвилювала провідних науковців-методистів, серед них В.А. Бухбіндер, Н.Д. Гальськова, К.А. Лазаренко, О.Я. Савченко, Вишневський О.І., так як лексика в системі мовних засобів є важливим компонентом мовленнєвої діяльності: аудіювання й говоріння, читання й письма.

Навчальні дії, спрямовані на оволодіння лексикою, починаються, як правило, з введення нових слів, що передбачає їх характеристику (фонетико-орфографічні особливості, структура і граматична форма, семантика та вживання в мовленні). При формуванні лексичних навичок педагог повинен, перш за все, на початку навчання дуже вдумливо підійти до підбору лексики в процесі спілкування з дітьми: вона має бути конкретною та максимально зрозумілою учням. Основне завдання тут – допомогти дітям усвідомити, що лексика потрібна їм для спілкування. Значення нового мовного знаку слід розкривати за допомогою різноманітних наочних засобів [7, с.280]. Подаючи на заняттях певний матеріал, бажано кожне нове слово пов'язувати з конкретним образом. Такий підхід зумовлений особливістю мислення молодших школярів: у малих дітей воно конкретне. Іноземну мову, як і рідну, дитина запам'ятовує у два способи: прямим – безпосереднім зіставленням значення та звучання слова з предметом (явищем, дією) реальної дійсності, що його цим словом названо, та непрямим – через здогадку про значення слів та словосполучень на основі базових знань. Причому в другий спосіб дитина оволодіває значно меншим обсягом лексики, і процес цей триваліший. Вживання цих слів та зворотів розраховано не на заучування, а на розуміння їхніх значень після багаторазового повторення в однакових ситуаціях протягом кількох занять. Поступово дитина починає сприймати і розуміти

їх не лише в контексті, а й поза ним, а потім і вживати в своєму мовленні (пасивна лексика поступово стає активною) [5, с.35].

Існує два основних види семантизації – безперекладні й перекладні способи семантизації, кожний з яких має свої особливості, переваги й недоліки.

До **безперекладних способів** семантизації лексичних одиниць належать вербальний і візуальний способи. Суть **візуального способу** полягає у використанні слайдів, фотографій, малюнків, таблиць, демонстрації предметів, рухів та жестів. Цей спосіб застосовується для розкриття значення слів, що позначають реальні предмети, наприклад, їжа або меблі, або назви професій, опис людей, дії або заняття (види спорту і дієслова руху) [4, с.25-26].

Існують наступні види пояснення лексики за допомогою візуального способу:

Семантизація за допомогою малюнків, картинок, креслень. Вони не обов'язково повинні бути високої художньої якості. Досить, наприклад, накреслити коло й кілька ліній, щоб пояснити значення і вживання кількох прикметників англійської мови. Малюнок голови людини може допомогти повідомити значення кількох слів, що позначають її частини (очі, ніс, вуха, губи, волосся). Особливо корисно пояснювати за допомогою малюнків значення контрастних слів типу short — tall, heavy — light, sick — well.

Семантизація за допомогою міміки, жестів або інсценування. Наприклад, значення деяких дієслів можна повідомити, продемонструвавши відповідні дії. Наприклад, to sleep - схилити голову й заплющити очі, to sit down - сісти на місце.

Семантизація за допомогою показу реальних речей (демонстрація предметів). Наприклад, при вивченні назв грошових одиниць корисно продемонструвати відповідні зразки грошей або їх малюнки. Можна також показувати моделі різних речей зроблених з пластиліну [6, с.35-38].

Вербальний спосіб.

Використання синонімів і дефініцій. Учителі часто використовують синоніми для розкриття значення понять у роботі з учнями, коли вони не мають можливості використовувати довгі й складні визначення. Наприклад: One minute is *sufficient (enough)* for this problem. Семантизувати нове іноземне слово можна також шляхом його зіставлення з іншими словами тієї ж мови, які вже є знайомі учням. Потрібно пам'ятати, що абсолютних синонімів у мові зазвичай не буває. Два слова відрізняються одне від одного тим чи іншим смисловим відтінком. Нехтувати цими відтінками не завжди допустимо, оскільки через ототожнення слів, котрі виражають два різних поняття може вести за собою практичне застосування одного слова замість іншого, що не завжди правильно. При семантизації нової лексики дефініція – це розкриття значення слова описовим шляхом за допомогою відомих лексичних одиниць. Вчитель повинен вміти давати чіткі дефініції, котрі є базою для правильного вибору слова за значенням в даній ситуації. Для цього необхідно виділити характерну ознаку, що виділяє даний предмет із ряду подібних. Використовуючи даний вид семантизації лексичних одиниць, необхідно враховувати рівень володіння іноземною мовою. Якщо учні ще не мають достатніх знань іноземної мови, то доцільніше буде використовувати тлумачення слова рідною мовою [1, с.107].

Використання шкал. Знання схожих або протилежних понять, що виражають міру, дозволяє легко ввести інші поняття. Наприклад, якщо учні знають слова «hot» і «cold», використовуючи шкальний термометр легко ввести слова «warm», «cool» і пізніше «freezing», «boiling». Спочатку учнів можна попросити нанести знайомі прикметники на шкалу, а потім додати нові. Вчитель може сам пояснити значення слів або попросити знайти значення в словнику [2, с.159-179].

Перекладні способи семантизації є традиційними та найбільш поширеними при розкритті семантики слів. Вони характеризуються точністю та економією часу. Перекладні способи розкриття значень іноземних ЛО включають: однослівний переклад, багатослівний переклад, пофразовий переклад (цей спосіб застосовується в інтенсивних методах); словесне пояснення значень рідною або іноземною мовами.

Такий спосіб семантизації передбачає кілька варіантів:

1) Розгорнуте визначення іноземною мовою. Певна річ, застосування його можливе при наявності в учнів необхідного рівня володіння мовою. Наприклад, в англійській мові: «blind» - a man who cannot see; «aunt» – a sister of your father or mother, etc.

2) Описове пояснення рідною мовою значення нового слова. До цього способу можна вдаватися тоді, коли значення слів в іноземній і рідній мовах не збігаються, а також для пояснення реалій, наприклад, в англійській мові go – йти, їхати, летіти, пливти.

3) Пояснення нової лексики з опорою на контекст. Цей спосіб семантизація виявляється доцільним при засвоєнні слів у процесі читання. Він може бути також засобом самостійного засвоєння мови.

4) Використання словотворчих афіксів та інтернаціональних коренів, відомих учням, для пояснення значень нових слів, наприклад: greatly, post-office, unbelievable.

5) Використання синонімів і антонімів з метою семантизація нових слів і словосполучень, наприклад: town – city, short – long [3, с.240].

Наведемо приклади вправ, які пов'язані із семантизацією лексики англійської мови для учнів 6-го класу.

Прямі способи семантизації слів.

Вправа 1.

Завдання: Guess the meaning of the words in bold in the following sentences:

- One hryvnia is not **enough** to buy a loaf of bread.
- There are many **places of interest** in Lviv.
- Ternopil is a town, where I was born. So, it's my **native** town.
- Ukraine is our native land, in other words it is our **Motherland**.
- (комунікативна, рецептивно-репродуктивна, усна, класна, двомовна, тренувальна).

Вправа 2.

Завдання: Listen to the following words and their definitions. Then try to draw schematically your understanding of them.

- a booking-office - a place where tickets are sold, especially at a railway station;
- a berth – a bed in a train or other kinds of transport;
- a track – a long line of rails on a railroad;
- a backpack – a bag used by pupils as a bookbag carried on the back;
- an aisle – a space between rows of seats in an airplane or a train;
- a button – a small, round object of an electronic equipment that is pressed to operate it;
- (некомунікативна, рецептивно-продуктивна, письмова, класна, одномовна, тренувальна).

Вправа 3.

Завдання: Guess the meaning of the following words by their antonyms:

- to live for – to stay at home;
- to see off – to meet;
- exciting – boring;
- upset – happy;
- safe – dangerous;
- curious – uninterested.

(комунікативна, рецептивно-репродуктивна, усна, класна, двомовна, тренувальна).

Вправа 4.

Завдання: Look at my facial expression, dramatizations and gestures and suggest the meanings of the following words:

- to see off (to wave hand);
- upset (to make the face to look sad);
- exciting (to make an expression of admiration and excitement);
- to rush (to pretend that you are in hurry, running and glancing at your watch);
- to weigh (to take two things of different size and weight and to imitate that one is heavier than the other).

(комунікативна, рецептивно-репродуктивна, усна, одномовна, тренувальна).

Розкриття значень нових лексичних одиниць шляхом перекладу.

Вправа 5.

Завдання: Listen to the words and some of their translations:

- a sleeper - нічний поїзд, спальне місце в вагоні, м'який вагон;

- a counter – прилавок каси, конторка, лічильник;
- to board – здійснювати посадку, йти на абортаж, кататися на сноуборді;
- to discover – відкривати, виявляти, знаходити.

(некомунікативна, рецептивна, класна, тренувальна).

Вправа 6.

Завдання: Listen to the explanation of the following words:

- an upper berth - верхнє місце у спальному вагоні
- Do you prefer a lower or an upper berth? – Ви віддаєте перевагу нижньому чи верхньому місцю у спальному вагоні?
- a long-distance train – поїзд дальнього прямування
- You can get to Vladivostok only by a long-distance train – Ви можете потрапити до Владивостока тільки поїздом дальнього прямування.
- a through train – прямий поїзд, подорожуючи котрим немає пересадок
- Is there any through train from London to Paris? – Чи є який-небудь прямий поїзд з Лондона в Париж?
- a fast train - швидкісний поїзд, який їде на великій швидкості
- You have to get there by fast train. It is very quickly. Тобі слід поїхати туди швидкісним поїздом. Це дуже швидко.

(умовно-комунікативна, рецептивна, класна, тренувальна).

Вправа 7.

Завдання: Listen to the definitions of the new words:

- a flight attendant – стюардеса (стюарт), люди, котрі виконують обов'язки провідників;
- to check – здійснювати контроль, проводити перевірку на реєстрації;
- a booking-office – квиткова каса на вокзалі, де можна придбати білети;
- a bookstall – кіоск, де продаються газети та журнали (на вокзалі);
- track - шлях польоту літака або залізнична колія;
- an information bureau – інформаційне бюро, де можна дізнатися інформацію про маршрути різних видів транспорту.

(некомунікативна, рецептивна, класна, тренувальна).

Таким чином, враховуючи ряд факторів, котрі впливають на вибір того чи іншого прийому семантизації нових слів, найдоцільнішим є поєднання кількох способів, в залежності від лексичного матеріалу. Надто часте використання того чи іншого виду семантизації призводить до малопродуктивного результату в оволодінні учнями лексичним мінімумом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бронштейн И.В. Использование дефиниций один из способов работы над лексикой / И.В. Бронштейн // Иностранные языки в школе. – 1991. – №5. – С.107-110.
2. Бухбиндер В.А. Работа над лексикой / В.А. Бухбиндер // Основы методики преподавания иностранных языков. – К.: Вища школа, 1986. – С.159-179.
3. Гальскова Н.Д. Теория и практика обучения иностранным языкам. Начальная школа: [Методическое пособие] / Н.Д. Гальскова, З.Н. Никитенко. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 240 с.
4. Кукалець М. Підготовка учнів до активного засвоєння нових знань / М. Кукалець // Рідна школа. – 1996. – №2. – С.25-26.
5. Роман С.В. Развитие индивидуальности молодого школяра средствами иностранной речи у начальной школы / С.В. Роман, О.О. Коломінова // Иноземні мови. – 1996. – № 3. – С.35-37.
6. Ростовцева В.М. Использование ситуаций при презентации лексики / В.М. Ростовцева // Иностранные языки в школе. – 1990. – №4. – С.35-38.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи / О.Я. Савченко. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.